

|                                                                               |                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| <b>РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</b><br><b>СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ</b> |                                                       |
| <b>ФАКУЛТЕТ</b><br><b>„Финанси“</b>                                           | <b>КАТЕДРА</b><br><b>„Обща теория на икономиката“</b> |

**Утвърждавам:**

**РЕКТОР:**

(проф. д-р Марияна Божинова)

Приета от АС с Решения № 5 от 02.03.2022 г.

Приета от ФС Протокол № № 7/17.02.2022 г.

Приета от КС Протокол № 10 от 08.02.2022 г.

## КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

### ДОКТОРСКА ПРОГРАМА

**„Политическа икономия“**

|                                                 |                       |                                                                              |
|-------------------------------------------------|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| Образователна и научна степен:<br><b>Доктор</b> |                       | Област на висше образование:<br><b>3. Социални, стопански и правни науки</b> |
| Форма на обучение:                              | Срок на обучение<br>: | Професионално направление:<br><b>3.8. Икономика</b>                          |
| <b>Редовна/Самостоятелна</b>                    | <b>3 години</b>       |                                                                              |
| <b>Задочна/Дистанционна</b>                     | <b>4 години</b>       | Код на документа:<br><b>УД/КХ-Д-Р/З/С/Д-3/4-3.8/-ПИ-ФФ-КОТИ<br/>2022</b>     |
| Език: <b>Български/Руски</b>                    |                       |                                                                              |

#### 1. Обща характеристика на докторската програма

Докторската програма по „Политическа икономия“ се отнася към област на висшето образование с шифър 3 „Социални, стопански и правни науки“ и професионално направление с шифър 3.8. „Икономика“. С нея се цели подготовката на докторанти с образователна и научна степен „доктор“, формите на обучение са редовна, задочна, самостоятелна и дистанционна с продължителност 3 и 4 години с дипломиране чрез защита на дисертационен труд.

Политическата икономия е фундамент при изучаването на системата на икономиката. Тя може да се разгледа като „анатомия“ (наука за вътрешния строеж) и „физиология“ (наука за процесите и функциите) на икономическия „организъм“. На нейна основа се изграждат останалите икономически дисциплини в конкретните направления, обособени по отрасли, сфери на дейност, функции на управление, фактори на производството и пр.

Подготовката на специалисти с ОНС „доктор“ по „Политическа икономия“ се налага от растящата зависимост на поведението на микроикономическите субекти от националната макросреда и от отвореността на икономиката ни, както и от нуждата икономическата ни политика да се съобразява с международно зададени параметри заради интегрирането ни в ЕС, членството в международни организации, подписани международни конвенции и пр.

## **2. Образователни цели**

Целта на докторската програма по „Политическа икономия“ е да запознае обучаемите с базисните икономически понятия и категории. Стремешът е докторантите да получат, разширят и задълбочат своите знания за основните проблеми в националното стопанство и неговото функциониране в съвременните условия на интернационализация и глобализация. Целта е да се разгледат основните принципи и механизми за функциониране на пазарното стопанство, ролята на основните пазарни сили, както и да изгради икономически начин на мислене и рационално поведение на обучаемите. Курсът запознава докторантите с моделите на поведение на основните групи икономически субекти; производствените решения на фирмите; същността и функционирането на ресурсните и продуктовете пазари; формирането и функционирането на основните пазарни структури.

Докторската програма по „Политическа икономия“ има за цел да представи на обучаемите основните подходи за изучаване, логиката и механизмите за протичане на микро- и макроикономическите процеси; да разглежда тяхната специфика и възможностите за тяхното регулиране; да ги запознае с ефектите от обвързаността на националната икономика с международната икономическа среда. Изучаването на основните понятия, категории и процеси е изключително важно за правилното разбиране и интерпретиране на икономическите проблеми и за провеждане на коректни и значими научни изследвания.

## **3. Организация и продължителност на обучението**

Обучението на докторантите по програмата „Политическа икономия“ е насочено към осигуряване на интегративен и интердисциплинарен характер, който съответства на същността и особеностите на националното стопанство. Докторската програма по „Политическа икономия“ е разработена съгласно изискванията и разпоредбите на ЗВО, ЗРАС в РБ и ПРАС в СА. Тя е разработена от преподавателите в катедра „Обща теория на икономиката“, обсъдена е на заседание на катедрата и приета от Катедрения съвет и Факултетния съвет при факултет „Финанси“ и Академическия съвет на СА.

В докторската програма са включени следните задължителни дисциплини: Макроикономика, Методология на науката и научните изследвания, Методика на академичното писане и презентиране, Методология и методика на емпиричните изследвания. По всяка една от тях докторантите държат писмен и устен изпит.

Обучението на докторантите се извършва по специфичен за всеки докторант, съобразно избраната тема за докторска дисертация, индивидуален учебен план. В него подробно, по години и месеци, се отбелязват задължителните

от докторанта научни изследвания, проучване на литература, провеждане на емпирично проучване, участие в докторантски и други научни конференции, публикуване на необходимите публикации по темата на дисертационния труд и др.

Срокът на обучение в образователно-научната степен “доктор” е:

- за редовна и самостоятелна форма – 3 години;
- за задочна и дистанционна форма – 4 години.

Висшето училище осигурява достъп на обучаемите докторанти по програмата до специализиран фонд „Дисертации, хабилизационни трудове и автореферати“ към академична библиотека „Акад. Никола Михов“, както и до дигитална библиотека [dlib.uni-svishtov.bg](http://dlib.uni-svishtov.bg). Докторантите по програмата са с принос към националната стратегия за отворена наука, като в българския портал за отворена наука [www.bpos.bg](http://www.bpos.bg) СА „Д. А. Ценов“ е с лидерски позиции спрямо всички ВУ и НО. От 2008 година висшето училище поддържа самостоятелно профилирано научно издание „Годишен алманах научни изследвания на докторанти“ (<https://almanahnid.uni-svishtov.bg/>) с провеждане на ежегодна Докторантска научна сесия. Благодарение на проектно финансиране е осигурена лабораторна среда за научните изследвания на докторантите и достъп до специализирани иконометрични пособия и ръководства.

#### **4. Знания**

Съдържанието на докторската програма по „Политическа икономия“ е сходно с това на висшите училища от страните в Европейския съюз и водещите университети в света. Чрез нея се подготвят макроикономисти, притежаващи синтезирани знания за икономиката като комплекс от устойчиви (секторни, отраслови и териториални) връзки между агрегатни променливи или външни (международни) връзки и зависимости, които могат комплексно да оценяват функционирането и развитието на националната икономика, Тя осигурява знания свързани с:

- историята на икономическата мисъл (теории и методология);
- принципите на функциониране на националната икономика, за пълно и ефективно използване на ограничените ресурси, поддържане на устойчив, интелигентен и приобщаващ неинфлационен растеж на БВП и общото благосъстояние;
- моделите, методите и инструментите на макроикономическия анализ и предлагане на оптимални макрорешения;
- връзките на икономиката с другите области на обществения живот;
- алтернативния избор на политики, допълващи и коригиращи пазарните процеси и ефекти, въздействащи върху бизнес-средата, развитието на сектори, отрасли, територии, агрегатни променливи.

#### **5. Умения**

Завършилите докторската програма придобиват теоретико-методологически знания и умения за прогнозиране и системен анализ на ситуации, структурни промени, за управление на икономическите процеси и за подработване на политики по отношение на икономиката като цяло и на

отделните сектори, сфери и агрегатни променливи; придобиват умения от аналитико-изследователско и управленско естество, чрез които да изследват, анализират и консултират икономическите субекти по проблеми, свързани с национални и международни икономически процеси и тенденции в конкретни сфери - факторни пазари, човешки ресурси, разработване и вземане на бизнес-решения; да участват в създаването и реализацията на различни политики в областта на икономиката.

## **6. Компетентности**

Докторската програма по „Политическа икономия“ осигурява фундаментална подготовка на докторантите, дава специфични знания и компетентности свързани с макроикономическата среда и интересите на обучаваните в областта на европейската интеграция, международния бизнес, макроикономическата среда и научните изследвания.

### **6.1. Самостоятелност и отговорност**

- изграждане на умения за разработване на ефективни стратегии за управление на определени макроикономически процеси;
- създаване и развиване на способности за административно управление на сложни дейности в областта на макроикономическото прогнозиране и регулиране;
- развиване на умения за поемане на отговорност и вземане на самостоятелни решения в конкретна макроикономическа среда;

### **6.2. Компетентности за учене**

- да поддържат широка осведоменост за новостите при промяна на макроикономическите процеси, подходите за тяхното изучаване и анализиране;
- да изграждат умения за по-нататъшно обучение и самоусъвършенстване;
- да усвояват и използват различни чужди езици;

### **6.3. Комуникативни и социални компетентности**

- да се комуникира и работи в екип;
- да се формулират и изразяват ясно и разбираемо определени идеи;
- да се представят аргументирано предложения за решения пред разнообразна аудитория;
- да се демонстрира широк мироглед и разбиране за проблемите на хората от екипа;
- да се проявява солидарност при поемане на отговорност за вземане на определени решения и провеждане на съответните действия;
- пълноценно общуване на различни езици съобразно конкретната среда и др.

### **6.4. Професионални компетентности**

- да събира, класифицира, анализира и интерпретира разнообразна макроикономическа информация;
- да прави логични изводи и обобщения;

- да предлага решения съобразно конкретната ситуация от гледна точка на кратък и дълъг срок;
- да формира и изразява собствено мнение по различни макроикономически проблеми и др.

## **7. Кратка характеристика на академичния състав**

Обучението се извършва от преподавателския състав на катедра “Обща теория на икономиката” и други катедри на академията.

## **8. Професионална реализация**

Завършилите докторската програма по „Политическа икономия“, получават солидни теоретико-методологически знания и практически умения за прогнозиране и системен анализ на ситуации, структурни промени, управление на икономически процеси и разработване на политики по отношение на икономиката като цяло и на отделни сектори, сфери и агрегатни променливи. Те могат да изпълняват редица практически функции от аналитично-изследователско и управленско естество, да изследват, анализират и съответно – да консултират или лично да решават проблеми, свързани с национални и международни икономически процеси и тенденции, в конкретни сфери. Тези сфери включват факторните пазари, човешките ресурси, интеграционните задачи, разработването и вземането на бизнес решения, да участват в създаването и реализацията на различни политики в областта на икономиката и международните връзки.

Могат да работят като специалисти по макроикономически анализ в национални и международни корпорации; в държавната, областната и общинската администрация; в министерства, ведомства, агенции; в структурите на Европейския съюз; в изследователски центрове; банки, предприемачески и професионални съюзи, като референти и експерти в партийни централи, правителствени организации, асоциации, стопански камари и др. п.

Завършилите докторската програма могат да се реализират като експерти и анализатори на актуални икономически, социални и политически проблеми. Те могат да са участници в екипи, провеждащи различен тип икономически изследвания, включително мониторинг и икономическа оценка на проекти. Те могат да изследват потребностите на заинтересованите лица във връзка с осъществяването на проекти в областта на икономиката, да консултират различни икономически субекти при изработването и провеждането на местни и национални икономически политики.

## **9. Образователна и научна степен и професионална квалификация**

Настоящата квалификационна характеристика на докторската програма по „Политическа икономия“ е свързана с получаването на образователно-научната степен „доктор“ по икономика.

Декан:

(проф. д-р Андрей Захариев)

Ръководител на катедра:

(доц. д-р Людмил Несторов)

